

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdajanje opoldne, večerje izdajanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gl. 6 60
pol leta	6 60 3 30
četrť leta	3 40 1 70

Posamične številke stanejo 10 yin.
Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredo in sobotah ob 11. uri dopoldne.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. večer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslanice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostorn. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“

izhaja neodvisno od »Soča« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Torej bojijo se.

Zloglasni »Slovenski List« je priobčil v svoji zadnji številki dopis iz Trsta, ki je jako značilen signum temporis. Dopisnik-duhovnik pravi, da slovenski duhovniki v Trstu so preobloženi z delom. Pastirstvo v tako propalem mestu, kakor je Trst, zahteva moralne energije v izobilici, notranje-cerkvenega dela je preveč, spovedi, prevadavanja itd. imajo poedinii čez glavo, torej se ni čuditi, ako ne nastopajo tudi javno, na socijalnogospodarskem polju. Potem pa pravi: »Slovenskih duhovnikov nas je v Trstu dvakrat premalo. Ti pa, ki so, bi najbrž morali napraviti prostor drugim, ko bi le preveč kazali barvo. Tako je! Nekaj mladih gospodov je vseskozi navdušenih in vnetih za vse dobro, pa celo ti sodijo, da je najpametnejše delovati na tihem. Naš novi vladika je vpeljal mesečne konferenice v škofovi palači. Tukaj bi mogli Slovenci marsikaj sprožiti, opomniti, a ni ga, ki bi si upal! Vse se boji, da ne bi katerih navzočih italijanskih duhovnikov tega ali onega izdal javnosti in potem? Kak hrup bi bil v tržaškem Izraelu!»

Utis, katerega napravijo to besede takoj na čitatelja, more biti le ta, da ni več računati na pomoč slovenske duhovščine v tržaško-koperski škofiji pri narodnem delu. Po eni strani pravijo, da so preobloženi z duhovniškim delom, po drugi pa nam dopisnik prav odkritosrčno priznava, da je slovenska duhovščina strahopetna, da se niti ziniti ne upa nikdo v škofovi navzočnosti, ker bojijo se, da jih kdo ne izda javnosti in pa da ne bo radi njih krika in vika v tržaškem Izraelu! Zato ne morejo delovati. Hvala lepa za to priznanje! Ali za povestjo o preobloženju z duhovskim delom in pa za tistim strahom tiči še nekaj drugega.

Doslej smo imeli v omenjeni ško-

fiji tuintam še vendar vedno duhovnikov, ki so se gibali tudi pri narodnem delu, doslej pa tudi nismo slišali izgovorov o preobloženju z drugim delom in pa o strahu. Res, da pravega poguma po navadi ni dobiti pri duhovnikih, razven kadar se borijo za svoje stanovske koristi, ali dobili so se vendar moške, ki so času primerno nastopali še precej pogumno za narodne koristi. Današnji dan pa je drugače tudi po Trstu in po Istri. Tajni svetnik škof Flapp je že napravil mir v svoji škofiji. Tam se slovanski duhovniki ne smejo več ganiti, in v cerkvi kakor drugodi vlada sistem, ki potiska Slované v kot ter krati nam naše narodne pravice. Slovanska duhovščina v poreški škofiji je mrtva za narodno delo, in kakisto mrtva mora biti tudi v tržaško-koperski škofiji. Tržaški škof Nagl je apostol miru in sprave, in svojo mirovno in spravno akcijo je započel s tem, da je ostrašil slovensko duhovščino. Najbrže se prav nič ne motimo, ako rečemo, da je omenjeni dopis iz Trsta v »Slov. Listu« odsev škofovega pritiska na slovenske duhovnike. Duhovskega dela je toliko, za to se pobrigajte, drugo pa pustite — tako nekako jim je zapovedal, in ker je Nagl energičen mož, je prevela že tega in onega slovenskega duhovnika oboedientia canonica tako, da je šel v se ter pustil vse na strani. Nagla se bojijo, in zato si ne upa nikdo niti besede črhiniti. Odtod pa izvirajo tiste bilje, katere poje tržaški duhovnik po »Slov. Listu«! — — —

Nagl si je naredil tak-le račun: Proti vladinemu sistemu v Primorju se ne da plavati, četudi je Slovanom krivičen, pa veže ga tudi podpisani škofovski reverz, zato je treba misliti o pomirjenju izpolniti tako, da se v znamenju miru in sprave uklone vso slovansko duhovščino pod »oboedientia canonica« tako, da bo molčala ter bo slepo orodje škofovo. Tako zahteva sistem vlade in tako poklic novega škofa miru in sprave! — — —

Naj le hvalijo naši farovski listi po svojih predalih duhovnika kot narodnega delavca, kakor hočejo, neovržna resnica je, da tisto, kar so storili duhovniki za našo sveto slovensko stvar, spada že v zgodovino, kjer se vidi, kako je malenkostno nasproti bahanju po farovških listih, dandanašnja duhovščina pa je skoro po vsem svojem številu odgojena tako, da nima nikakega smisla več za pravo narodno delo, in veže jo na vse strani oboedientia canonica — le skrb za farovž in za utrditev veljave duhovskega stanu jo preveva, tako pri nas, kakor tudi drugodi povsodi.

Cerkev je znala odvrniti pri nas duhovščino od pravega narodnega dela, kjer bi bila lahko res promnogo storila, ter je osredotočila delovanje duhovščino na »socijalno« in »gospodarsko« polje, bolje rečeno: organizacija duhovskega stanu, skrb za najstalnejšo utrditev veljave farovža jih navdušuje ter jemlje nase vse njihovo delovanje. Slovanska duhovščina (ako je kje kaka izjema, bodi jej vsa čast!) na Koroškem, Štajerskem, pri nas, na Kranjskem spi, kar se tiče pravega delovanja za naše narodne koristi, za povzdigo našega jezika in napredka, in tako naj zaspi tudi v tržaško-koperski škofiji! Duhovnik iz Trsta že poje po »Sl. Listu« pogrebne bilje še tisti trohici narodnega dela, kar ga je bilo med duhovščino omenjene škofije.

To pač kaže, kake larifari so tisti slavospevi obmejnemu duhovniku in delavcu-duhovniku na narodnem polju, kaže pa tudi, da se gledé narodnega dela ne smemo nikjeri več zanašati na pomoč duhovščine, marveč da moramo nositi isto le posvetnjaki. Tako je sedaj drugodi, tako tudi v tržaško-koperski škofiji. Tržaški škof opravlja izvrstno svojo misijo. Pričakujmo, da bo kmalu odlikovan! — —

In končno! Ker je z duhovščino tako, kakor gori povedano, je razvidno, kako opravičen je naš boj proti pre-

vladi po farovžih, kajti ta prevlada vodi naš narod v indiferentnost in počasno narodno smrt. »Poklicani voditelji naroda« uspravajo naš slovenski narod, in ako pojde po njihovo naprej, ga sprejmejo čez nedolgi čas k pogrebu njegove narodnosti. Zato pa je dolžnost posvetnih rodoljubov in razumnikov, delovati toliko intenzivnejše za naše narodne pravice ter se bojevati na celi črti proti premoči, ki se vsiplje iz farovžev, po receptu iz škofijskih palač, med ljudstvo kot strup, ki ima zadušiti med nami vsako narodno gibanje.

Iz Spinčičevega govora.

(Dolje.)

Prehivalstvo se ne pomiri s tem, ako se morda stvar o tajni klavzuli proglašaa za bajko, ako vidi dejstva, da vlada drugačo postopa. To prehivalstvo je že nad 20 let priča dogodkom v Primorju, ono gleda postopanje vlade na eni strani nasproti Hrvatim in Slovencem, na drugi strani Italijanom, in se vprašuje z začudenjem, kako se more te dogodke trpeti in kako si je možno pojasniti postopanje vlade proti enemu in drugemu plemenu? (Pritrjevanje.)

Taka vprašanja so se stavila tudi že v parlamentu, ali niso dobila odgovora nikoli. Ali naj se primorske pokrajine res zrtvujejo Italiji? Ali je sedanja doba le prehodna doba, kakor je bila zaželjena in kakor jo je Paolo Fambri predlagal v neki razpravi v »Nuova Antologia« v letu 1879? Želel je bil namreč, naj se na lep način postopa z Italijani, dokler se primorske pokrajine ne odstopijo Italiji (Čujte! Čujte!); in zdi se res, kakor da je temu tako, kakor da je ta doba le prehodna doba do predaje primorskih pokrajin kraljestvu Italiji. Ali so morda tu odločilni viši oziri? O teh se je tudi mnogokrat govorilo in glas postaja vedno glasnejši, da se je Avstro-Ogrska nasproti Italiji obvezala, da bo Italijane povspeševala nasproti Slovanom na škodo Slovanov. Govorilo se je in se govori sosešno o tem, da se ni smeti dotikati italijanskega posestnega stanja, in če je tudi to posestno stanje

— 64 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Poal. Podravski.

(Dolje.)

Treba ti je vedeti, da je opat od jeze na Zbiška hotel Jagjenko omožiti bodisi že z Volkom ali Čtanom, toda pozneje, ko ju je bolje spoznal, ju je naklestil s palico ter ju pognal iz Zgorelic. In to je bilo dobro, toda povsem še ne, ker sta se ona radi tega grozno razsrdila. Sedaj vlada nekoliko mir, ker sta se med seboj stepala in ležita, toda poprej niti za trenutek nismo bili varni pred njima.

Zdaj leži vse na moji glavi: ob ramba in varstvo. Sedaj pa Zbišek hoče, naj odidem.... Kako bi se takrat godilo Jagjenki, tega ne vem, toda med tem naj izpovem vse o Zihu. On se ni zmenil za moje besede in odšel je. Pa so se tudi gostili in veselili. Iz Glevic so šli k Premkovemu očetu, k staremu Nosaku, ki vlada v Tešinu. Tu pa je Janko, ratiborski knez, poslal pod vodstvom Čeha Hrena razbojnika nad nje. Knez Premko je padel in ob enem z njim tudi goreliški Zih, katerega je pušica zadela v pluća. Opata so omračili s cepcem, tako da še sedaj potresa glavo ter se prav ne zaveda; govorico pa je izgubil morda za vedno. Toda Hrena je stari knez Nosak od gospoda iz Zampaha kupil in ga tako kaznoval, da še niti najstarejši ljudje niso čuli o takih mukah. Vsekako

pa si s to muko ni pomanjšal žalosti nad mrtvim sinom, ni oživil Ziha, ali obrisal Jagjenki solz. To jim je prinesla zabava!.... Pred šestimi tedni so Ziha semkaj pripeljali in ga pokopali...«

»Tako hraber gospod!« reče sočutno Čeh Glavač. »Nisem bil takrat pod Boleslavcem več otrok, toda on me je takoj zmagal in me odpeljal v sužnost. Toda to je bila taka sužnost, kakoršne bi ne bil menjal niti za svobodo. Dober, vrl gospod! Bog mu daj večni mir! Ej, močno mi je žal za njim, toda še bolj pomilujem usodo gospodične Jagjenke. Revica!«

»Dà, ona je prava sirota. Nekatera še niti matere ne ljubi tako, kakor je ona ljubila očeta. A vrhu tega je sedaj za njo celo nevarno sedeti v Zgorelicah. Po pogrebu še ni pokrtil sneg Zihove mogile in že sta pridrvila Čtan in Volk na zgoreliški dvor. Na srečo so za to nakano izvedeli že poprej moji ljudje ter so mi še o pravem času pritekli na pomoč, in Bog je dal, da smo ju srečno odbili. Takoj po bitki mi je deklica objela kolena ter klicala: »Ker ne morem biti Zbiškova, pa rajše ne bom nobenega, samo teh lopovov me rešite, ker jaz rajše vidim smrt nego njih!...« Rečem ti pa, da sedaj komaj spoznaš Zgorelice, ker sem napravil iz njih pravcat utrjen gradič. Na to sta prihrumela še dvakrat, toda dosegla nista ničesar. Sedaj imamo nekaj časa pred njima mir, ker sta se stepala, kakor sem ti že rekel, tako med seboj, da nobeden niti rok niti nog ne more ganiti.«

Glavač ne odgovori na to ničesar, marveč poslušaje to pripovedovanje o Čtanu in Volku, jame škripati z zobmi tako, kakor bi kdo odpiral in zapiral

nenamazana vrata; na to pa si jame drgniti svoje velike roke, ki so ga očitno srbele. Končno se mu izvije iz ust samo jedna beseda:

»Prokleta!...«

Toda v tem hipu se začujejo v dvorani glesovi, duri se naglo odpró in v sobo plane Jagjenka ter ž njo vred najstarejši brat, štirinajstletni Janko, ki pa jej je bil tako podoben, kakor bi si bila dvojčka.

Poizvedevši od zgoreliških hlapcev, ki so videli karavano, katero je vodil Čeh, se je prestrašila tudi ona tako, kakor Matija, in ko so jej še povedali, da Zbiška ni bilo med njimi, je bila skoro gotova, da se mu je pripetila nesreča. Pritekla je torej na vso sapo v Bogdanec, hoté tu poizvedeti resnico.

»Za Boga, kaj se je zgodilo?« je zaklicala na pragu.

»Kaj se je pripetilo?« jej odvrne Matija. »Zbišek je živ in zdrav.«

Čeh priskoči k njej in poklekneviši na jedno koleno, jej poljubi obleko, toda ona se dela, kakor bi ga niti ne videla. Čuvši odgovor starega viteza, je odvrnila glavo od ognja strani v senco in še le čez nekaj časa se je spomnila, da je treba pozdraviti gosta ter rekla:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Na veke vekov!« odvrne Matija.

Še le sedaj zagleda klečečega Čeha, skloni se k njemu ter reče:

»Veselim se te, Glava, iz dnà svoje duše, toda povej, čemu si zapustil svojega gospodarja?«

»Ker me je poslal semkaj, milostljiva gospodična!«

najkrivice, najnepravice in če je tudi tako, da bi se Hrvatje in Slovenci v primorskih pokrajinah morali popolnoma pogubiti. Gospoda moja! Mi ne pokladamo posebne vrednosti v odgovor, ki nam ga je njegova ekscelencija g. ministerki predsednik dal ali mogel dati na prvo točko našega vprašanja; saj mi smo rekli že poprej v naši interpelaciji, da na vsaki način pokladamo malo vrednosti v to, če se nam tudi poreče, da stvar o tajni klavzuli ne obstoji, če ne bo to podkrepjeno po dejstvih, da pridejo druge razmere. Za nas nima prav za prav nikake cene, ako njegova ekscelencija sedaj ali morda se le čez tri mesece izjavlja, da je stvar o tajni klavzuli bajka, ako pa razmere v Primorju ostanejo enake. Za nas je glavno to, da se razmere v Primorju spremenijo. Kajti naj se nas zapostavlja, tlači, krati v naših pravicah in žalji v naših čustvih s klavzulo ali brez nje — ta okolnost ne velja toliko, kakor nago dejstvo samo na sebi, da se nas zapostavlja, tlači, da smo oskodbani v svojih pravicah in žaljeni v svojih čustvih.

Odgovor njegove ekscelence, gospoda ministerkega predsednika, da je njegova skrb obrnena v to, da njegovi organi nasproti obema plemenoma postopajo jednako nevtralnno, jednako dobrohotno in jednako skrbno ter da mu nedostajajo vsake opore za domnevanje, da se v Primorju ne postopa tako in da niso interpelacije naveli nikakih tozadavnih preciznih dat — mene je ta odgovor naravnost osupnil, če tudi mu hočem verjeti, da njemu je ta skrb, da njegovi organi postopajo nevtralnno, jednako skrbno in jednako dobrohotno nasproti obema plemenoma. Jaz pa vprašujem gospoda ministerkega predsednika, voditelja ministertva za notranje stvari in pravosodje, in jaz vprašujem njegove tovariše, druge gospode ministre: kaj ukrepajo glede takega vladnega organa, ki se ne drži odredbe vlade? (Pohvala in mej-klici.) Kar pa se dostajajo oporišča in preciznih dat, pa je tu stvar taka, da moramo klicati: Torej quod non est in actis, non est in mundo! — kar ni rečeno v interpelaciji, to ne obstoji (Pritrjevanje). Kakor da bi morali v vsaki interpelaciji navajati vse krivice, kakor da nista gospod ministerki predsednik in njegova vlada pustila že stotine interpelacij brez odgovora, v katerih so bili obseženi precizni podatki, kakor da ni občeznanih dejstev, ki niso neznana tudi členom visoke vlade. (Pritrjevanje).

Domače in razne novice.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je daroval gosp. prof. Ferd. Seidl v Gorici 10 kron.

V pokoj je stopil šolski svetnik in ravnatelj tukajšnjega gimnazija gosp. Henrik Gross. Tem povodom je dobil naslov in značaj vladnega svetnika.

Gross je trd Nemec z Niževavstrijskega, s čemur je menda dosti povedano, da ni bil

na mestu v Gorici v deželi s slovenskim in laškimi prebivalstvom. Kot ravnatelj se je čutil le c. kr. uradnika in ni kazal nikdar nikakega drugega zanimanja za naše razmere. Pač nekaj je bil pokazal. Pred njim so peli pri šolskih mašah slovensko, laško, latinsko in nemško menjevalno, ali on je izposloval, da se poje sedaj le nemško in latinsko. Radi tega je bil tudi v sporu z blagopokojnim Marušičem.

Z Grossom izgine torej z našega gimnazija jeden tistih Nemcev, katere nam pošilja sistem v deželo — ali kaj pride za njim? Ali pride zopet Nemec? In še drugo vprašanje je: ali bo tudi klerikalce? Na realko so urinili pred leti, bržčas po zaslugi ranjkega kardinala, za ravnatelja klerikalca Gassnerja, ki kaže v slučajih prav odkrito svoje klerikalno nagnjenje, kdo torej pride na gimnazij? Gassner je bil imenovan tačes proti volji dež. sol. sveta, ali dandanašnji pa utegne ta dež. sol. svet sam poskrbeti za kakega klerikalca. Ali se motimo?!

Mi stojimo na tem stališču, da mora biti bodoči ravnatelj našega gimnazija mož, ki pozna naše izredne odnose, ki ima srce za obe narodnosti v deželi, ki ne bo strankarski, ter ki bo znal delovati na to, da se tudi pri sedanjih težavnih okoliščinah na gimnaziju olajšava dijakom pouk v njim povsem tujem jeziku, skratka: ravnatelj mora biti mož, ki stoji nam nekoliko bližje nego kak školski ali niževavstrijski profesor. Ali ni med domačini nikakega sposobnega moža za to mesto? — Radovedni pa smo, kaj stori v tem pogledu „narodno vodstvo“, in kako izvršijo „poklicani zastopniki naroda“ svojo dolžnost.

Osebnost. — Veletržec v Trstu g. Kornelij Gorup, sin veledušnega slovenskega mecena g. Josipa na Reki, je od črnogorskega kneza odlikovan s komturkim križem Danilovega reda.

Dr. Rojce pred porotniki. — Danes moramo konstatovati nov čin Rojčeve brezobraznosti. Pravda se ni končala. Dr. Rojce je izmolil svoj laški očenaš, kateri se je naučil v sinagogi, toda ni imel poguma, nadaljevati obravnavo ter tudi dokazati svoje predrzne trditve, marveč zatekel se je k poskusu, da sodni dvor proglašajo kaznjivo dejanje zastaranim. — § 40. t. z. namreč pravi med drugim, da je tiskovni pregrešek smatrati zastaranim, ako se kazensko postopanje 6 mesecev ni nadaljevalo. —

Zdaj si pa malce oglejmo ta slučaj. Prva obravnava meseca julija 1902. je bila odložena, ker je dr. Rojce spraval skoro same Lahe za porotnike, a vsi spisi so bili slovenski; da se uradnim potom preskrbje prevodi, je predsednik obravnavo odložil. — Jesenskega zasedanja ni bilo in tudi ta pravda je torej čakala, kakor razne druge, na letošnje prvo zasedanje porotnikov, ki je bilo februarja. — Tako je od lanskega zasedanja res preteklo nad 6 mesecev, toda postopanje

proti Rojcu ni popolnoma mirovalo, t. j. vsi potrebni spisi so se prevajali na laški jezik. — Kaj naj bi se drugega delalo v namen, da pravda povsem ne prespi 6-mesečne dobe?

Ko je torej dr. Rojce izmolil svoj laški očenaš, ni nastopil dokaza resnice, marveč zatekel se je pod temno okrilje tega paragrafa, češ, da pravda je 6 mesecev počivala, ergo je pregrešek zastaran. Sodni dvor je sprejel to jako komodno tolmačenje ter kratko odbil tožbo, ker je vsa reč postala zastarana. — Nam navadnim ljudem, ki smo vajeni verjeti v pravico, se kar vrti v glavi pri takem tolmačenju. Zato ker niso sklicali jesenskega zasedanja porotnikov, naj bo pravda zastarana?! Hvala lepa!

Dr. Tuma je podal pritožbo ničnosti. Prav radovedni smo, ali zavzamejo tudi na Dunaju tako zelo komodno stališče ter spravijo s sveta to zelo mučno zadevo. Klerikalci uživajo vse možne prednosti, zato bi bilo vendar le hudo, ako bi bil dr. Rojce obsojen! Pri teh smentanih porotnikih bi se utegnulo celo to zgoditi!

Se pravo je torej pravde konec in dr. Rojce se ne vé, ali mu ne bo dana prilika, da bo moral svoje klepetanje tudi dokazati, je ta strupeni človek z največjo vneto razširjal vse one lopovščine, katere je izbleknil na prvi obravnavi, a potem utekel in ni niti poskusil, da bi jih tudi dokazal. — Ni dovolj to, da je priobčil vse podlosti v obeh farovških listih, ne, dal si je napraviti še posebne odtise, katere so potem razpošiljali po deželi. Tudi v „Slovenca“ so naročili kratek posnetek glavnih lažij, da so tudi ljubljanska posvečena peresa deležna pri tej osudni častikraji.

O vseh glavnih Rojčevih dolžitvah smo v „Soči“ že neštokrat dokazali, kako nesramno kavci lažejo in obrekujejo. Toda naši pobožni bojevnik za čast božjo so posebne vrste tatovi tuje časti; drže se znanega gesla: Perseverando si vince, ali onega: Calumniare audacter semper aliquid haeret. — Ako smo kako lopovščino še tako sijajno ovrgli, oni molče nekaj tednov, dokler klerikalni gumpci niso malo pozabili, na to pa svojo laž ponovno s tako lahkoto, kakor da ni bila nikdar ovržena.

In tako je storil dr. Rojce. Mi tu izjavljamo se enkrat: Vse Rojčeve lumparije smo že ponovno ovrgli in dokazali, da je v Rojčevih besedah le laž, le obrekovanje, le nesramna zloba, ki hoče politiskega nasprotnika le omadeževati na časti in postojanju, da bi se ga kako iznebili. Mi prišivamo dr. Rojcu v tej nedostojni borbi naslove: obrekovanje in lažnjivca! — In s tem basta! Zdaj naj pa dr. Rojce toži „Sočo“, da se mi pogledamo pred porotniki!

Interpelacija dr. Tavčarja glede goškega kurata Ferjančiča se glasi: „V občini Goče v postojnskem političnem okraju se dele občani, kakor skoraj povsod na Kranjskem, v klerikalno in napredno stranko. To

razdelitev je netil ondodni kurat g. Ferjančič in je razpihal strankarske strasti tako, da so njegovi pristasi proti naprednjakom nastopili z nasilnostmi. Ko so naprednjaki pred dvema letoma priredili veselico, so jih po kuratu naščevani klerikalci napadli. Storili so dejanja, vsled katerih je bilo več klerikalcev zaradi hudodelstva javne nasilnosti obtoženih in obsojenih. A tudi intelektualnega provzročitelja teh nasilstev, imenovanega kurata Ferjančiča, je dosegla roka pravice. Isti je bil zaradi hudodelstva goljufije, storjenega z zapeljevanjem h krivemu pričevanju, pred sodnijo v zadevi omenjenih nasilstev obtožen in obsojen na večmesečno ječo. To kazen prestaja ravno sedaj. — Pred kratkim je prišla h knezoškofu v Ljubljano deputacija pristasev kurata Ferjančiča prositi, naj kuratu Ferjančiču po prestani kazni zopet podeli kuracijo v Gočah. Knezoškof je deputacijo neki zagotovil, da to stori. Že vest o tem vspehu deputacije je razburila ne samo Gočane naprednega misljenja, nego je tudi daleč čez meje občine vzbudila umljivo začudenje; če bi se kuratu zopet podelila dosedanja njegova služba, bi postala nemir in boj v občini permanentna. Po § 8. zakona z dne 7. maja 1874. državnega zakona št. 50 mora državna bogočastna uprava, ako je imetelj kake katoliške cerkvene službe ali cerkvene prebende spoznan krivim kaznivega dejanja, ki izvira iz koristolovstva, ali so proti navedeni in delajo pohujšanje... zahtevati, da se odstrani iz službe oziroma prebende... Sklicuje se na to zakonsko določbo in z ozirom na nevarnost, ki preti vsled zopetnega nameščenja kurata tej, do kuratovega prihoda vedno mirni občini Goče, vprašajo podpisani Nj. ekscelencijo gospoda ministra za uk in bogočastje: „Hoče-li bogočastna uprava zahtevati in pri tem vstrajati, da se radi hudodelstva obsojenemu kuratu J. Ferjančiču ne podeli več dosedanja njegova prebenda? Na Dunaju, 19. marca 1903. (Podpisi.)

Dogodki v Ricmanjih. — V „Ed.“ čitamo: Dne 19. t. m., na praznik sv. Jožefa, so slavili v Ricmanjih svojo običajno cerkveno in romarsko slavnost. A kako so jo slavili? Mnogo žalostnih dni je že bilo v Ricmanjih — saj se boré Ricmanjci že več nego 100 let neprestano proti latinskemu nasilju. — a večerajnji dan spada gotovo med najžalostnejše, kar so jih Ricmanjci prestali, a z Ricmanjci tudi njihovi zvesti sosede in drugo slovensko ljudstvo, katero je bilo navajeno romati k sv. Jožefu. Ne vemo, kake ukaze je imel latinski kapelan gospod Krančič v Ricmanjih, omenjamo pa, da je bil par dni poprej v Borštu okrajni glavar iz Kopra, da je bila na dan sv. Jožefa v Ricmanjih v okolici cela četa orožnikov — neki orožnik je pravil, da jih je nad sto — kateri so obkrožili vso vas in bližnjo okolico, in da so bile vse priprave take, kakor da bi bil ves kraj poln roparjev in tolovajev.

(Dalje v prilogi.)

»Kaj ti je zapovedal?«
»Zapovedal mi je, naj grem v Bogdanec.«
»V Bogdanec? In kaj še več?«
»Poslal me je po svet..... s poklonom in pozdravom.«
»Samo v Bogdanec... nu, prav! Ali kje je on?«
»Odšel je med Križarje — v Marburg.«
Na Jagjenkinem licu se znova pojavil — nemir.
»Ali mu ni drago mlado življenje? Po kaj?«
»Da poišče, milostljiva gospodična, to, česar nikdar ne najde.«
»Zares, da ne najde!« omeni Matija, »kakor žrebca ne zabiješ brez klavza, tako ne opraviš ničesar proti božji volji.«
»Kaj pravite?« vpraša Jagjenka.
A Matija jej na vprašanje odgovori takisto z vprašanjem:
»Ali je govoril Zbišek s teboj o Jurandovi? Čul sem, da je govoril?«
Jagjenka mu ni takoj odgovorila. Še le čez nekaj časa, potlačivši vzdihljaj, je dejala:
»Sevéda je govoril. Čemu ne bi govoril?«
»To je prav — sedaj ti to dokaj lože povem!« odvrne jej stari vitez.
Na to jej jame pripovedovati vse, kar je slišal od Čeha, čudé se sam, da mu je to pripovedovanje bilo semtertje neugodno in mučno. Matija je bil zares zvit človek in dokaj mar mu je bilo za to, da ne bi razžalostil Jagjenke. Radi tega si je močno prizadeval dokazati, v kar je končno že sam verjel, da Zbišek pravzaprav nikdar ni bil Danuškin mož in da je ona zanj že izginita na veke.
Čeh mu je pritrjeval vsaki hip, bodisi že kimaje z glavo, ali ponavljaje: »Tako, za Boga, je istina!« ali: »Tako je in nič drugače!« — Deklica ga je poslu-

žala s pobešenimi očmi, ne povprašaje ga ničesar, toda tako tiho, da je ta njen molk vznemiril Matijca.
»Nu, in kaj rečeš ti?« jo vpraša, dovršivši svoje pripovedovanje.
Toda ona ne odgovori ničesar, le dve solzi se jej zalesketata pod pobešenimi trepalnicami ter se ji strkljata po licu.
Čez nekaj časa pristopi k Matijcu, poljubi mu roko ter reče:
»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«
»Na veke vekov,« odvrne stari. »Čemu se ti toliko mudi domu? Ostaní pri nas.«
Toda ona ni hotela ostati, izgovarjaje se, da še doma ni pripravila večerje. Matija, dasi je vedel, da biva v Zgorelicah stara plemkinja Setjehovna, katera jo je mogla nadomestiti, je ni zadrževal preveč, ker je vedel, da žalost ne kaže rada ljudem svojih solz in da človek je kakor riba, katera se skriva na najgloblješe mesto, ko začuti v sebi ostrino ostve.
Torej jo je samo pobožal po glavi in jo pospremil s Čehom na dvorišče. Čeh je pripeljal konja iz hleva, ga zasedel ter odjezdil za Jagjenko.
Matija se je vrnil, globoko vzdihnil, pokimal z glavo in zamomljal: »Ta Zbišek je zares bedast. Kar vonjava je ostala po tej deklici v sobi.«
In stari se je jako razžalostil. Pomislil je, kako bi moglo biti veselo, kaka bi bila tu radost in tolažba, ko bi se bil Zbišek takoj po svoji vrnitvi oženil z Jagjenko. Ali kaj pa sedaj? Ko se ga kdo spomni, njej takoj privró solze iz očí, mladenič pa se klati po svetu okrog ter namerava ondi nekje butati z glavo ob marburško obzidje, dokler si je ne razbije, toda v hiši je prazno, samo orožje se še lesketa na steni. Ni gospodinje, ni napredka, ni koristi niti od Spihova, niti od Bogdanca, ker ne bo imel ju komu zapustiti.

In jeza se jame kuhati v Matijevih prsilih.
»Počakaj, trdoglavce!« reče glasno; »ne pojdem za teboj, in počenaj ondi, kar hočeš.«
Toda v tem istem trenutku se ga polasti silovito koprnjenje po Zbišku.
»Ne pojdem,« pomisli »toda čemu naj tudi sedim doma? Za rane božje!... Da bi ga v svojem življenju več ne videl, to ni mogoče! On je ondi zopet razčesnil jednega psa in zaplenil krasen plen... Drugemu lasje osivé poprej nego si pridobi vitežki pas, njega pa je že knez sam opasal... in sicer po vsej pravici. Nahaja se sicer dokaj hrabrih mladeničev med plemstvom, toda težko je še kateri njemu enak med njimi.«
In razžalostivši se popolnoma, jame ogledovati ščite, meče in sekire, ki so že začrnele od dima, kakor bi premišljeval, kaj hoče vzeti s seboj in kaj pustiti; potem pa gre iz sobe, največ radi tega, ker v njej ni mogel ostati, nekoliko pa tudi radi tega, da je dal namazati vozove in da je zapovedal dati konjem dvojnoteri obrok.
Na dvorišču, na katerem se je že mračilo, se spomni Jagjenke, katera je tu pred trenutkom zasedla konja, in nakrat se ga polaste nove skrbi.
»Oditi, to je lahko reči,« dé sam sebi, »toda kdo bo tu čuval deklico pred Čtanom in Volkom? Dal Bog, da bi treščilo v oba!«
Med tem je Jagjenka z malim Jankotom jezdila skozi gozd v Zgorelice, Čeh pa je molče jezdil za njima, in srce mu je bilo prenapolneno od bolečine in tuge. Zdelo se mu je takisto, da se vsak hip stegnejo po njej iz goščave grabežljive roke Volka ali Čtana, in pri pomisleku na to se je zbudila v njem želja po boju.

(Dalje pride.)

Latinstvo je dalo ta dan sijajen dokaz, da je zgubilo v Ricmanjih popolnoma svoja tla. Na dan pred praznikom ni bilo nikakega zvonjenja; romarji so morali iti že ob 7. uri zrečar iz romarske cerkve, katero je g. Krantič zaprl, in so potem okolo nje krožili orožniki. Romarji so bili razdraženi in so želeli Ricmanjcem, da bi čim prej zmagali v svojem težkem boju proti takim oblastnikom. Na dan sv. Jožefa je bila samo tiha masa, se celo brez propovedi, kar je vzbudilo veliko nevoljo med vsemi, ki so bili navzoči. Ljudje so se spominjali na lepe lanske slavnosti, kako so slovenski misijonarji s propovednicami govorili o divni Kristovski ljubezni, kako so slovenski svečeniki pred oltarjem glasno prepevali bogoslužne molitve in sv. mašo v staroslovenskem jeziku, kako je močan pevski zbor zložnih ricmanjskih mož, mladeničev in deklet prepeval divne staroslovenske masne pesmi, kako je bila cerkev lani vsa odlična in kako so vsi romarji lepo zadovoljili svojim krščanskim dolžnostim in drugim svojim zaobljubam. Letos pa je bilo povsod razdejaje in sledi opustošenja, ki se je vršilo na tem sv. mestu. Nikjer ni bilo cerkvenega govornika; oni slovenski svečeniki so izgnani, divni cerkveni pevci so se morali umakniti bodalom orožnikov, cerkev je vsa zaprašena in prepredena s pajčevino, na enem oltarju so se ostanki jaslic od božičnih praznikov, ko se je zadnjič še vršila slovenska služba božja, in okolo jaslic so oleandri in druge cvetlice vse posušene in razdejane. Tudi vse luči so zamrle, še celo ona čudodelna svetilka pred velikim oltarjem sv. Jožefa nima olja.

Po cerkvi je stal ves narod tužen in povešene glave. Vsi se žalostno spogledujejo in poprašujejo: tako so uničili to slovensko svetišče, tako so razdejali to sveto mesto! Mnogo ljudi je v cerkvi na glas jokalo o tem tužnem in žalostnem prizoru. Tako je izpala letos na praznik sv. Jožefa v Ricmanjih — latinska cerkvena slavnost. Ni nam treba še k temu pristavljati, da ni hotel nikdo Ricmanjcev v cerkev. Zunaj po vasi pa se je razvijalo živahno življenje. Od vseh strani se je zbralo mnogo gostov, bližnjih sosedov, rodoljubov iz Trsta in okolice, pa tudi iz drugih slovenskih krajev, ki so pozvedovali o stanju v Ricmanjih in so navduševali Ricmanjce za daljše boje. A Ricmanjci so kazali na skalovje, na katerem stoji Ricmanjska vas in so izjavili: skalovje pod nami more popustiti in se razmajati, a mi ne odnehamo nikdar od sv. Ciril-Methodijeve cerkve! Vsi, ki so bili v Ricmanjih, so nam pravili, da morajo Ricmanjci zmagati. In mi, ki vidimo le vstrajne slovenske može in navdušenje, ki vlada med sosednjim slovenskim prebivalstvom za slovensko stvar v Ricmanjih, moramo tudi temu pritrčiti.

„Gorica“ dubl zopet novega „uredništva“. — Odkar je ušel g. Fajdiga na Kranjsko, ni imela „Gorica“ stalnega ured-

nika, marveč šikali so jo, kakor so mogli. Le dobro je, da ima dr. A. Gregorič vseh 24 ur prostih vsak dan, na Dunaju pa tudi ni treba biti, zato je pridno pisaril za svoje ljubljeno, njega vredno glasilo. S tem je prihranil urednikovo plačo, katero mora plačevati sam. — No naposled se je pa le navešal vedne skrbi za list in najel si je novega urednika v osebi g. Frana Klemenčiča, doslej sourednika tržaške „Edinosti“, moža bivše radikalne urednice „Slovenke“. — Z njim je vzgojila „Edinost“ že drugega urednika „Gorici“. — Da se je dr. Gregorič končno odločil ter pozval g. K. v Gorico 1. aprilom, zagotovivši mu plačo on sam, je zahvaliti okolnost, da je bil g. K. v znanem sporu s „Slov. Narodom“ in s „Sočo“. In to je glavno! Kaj katoliška načela, ta grede lahko tudi spat za nekoliko časa, kaj za to, ako mož ni bil nikdar klerikalec in ne more biti, ako je bil makar socialist, da ga bo le navdihala kaka osebna mrznja proti stranki „Soča“ in „Slov. Naroda“, pa bo izboren delavec v gorškem vinogradu Gospodovem! — Premalo smo sicer poučeni o g. K., ali zdi se nam, da se ne motimo, ako rečemo, da ga je privabila v Gorico le dobra zaveza od strani klerikalnega generala dr. A. Gregoričiča, da mu bo tudi verno služil, dokler se mu končno ne pristudi ozračje, v katero je zagazil, ter pobegne, kakor so storili vsi drugi pred njim.

Stavimo pa glavo, da niti on ne bo hotel biti odgovoren niti za črkico, ki bo tiskana v „Gorici“, kakor je bilo še z vsakim urednikom doslej. Imamo dokaze v rokah, kako se je zatrjevalo: „jaz sem revež, moram sprejeti, kar mi pošljejo, a sam nisem...“ o tem in tem napisal niti besede, kar se mi gabiyo taki boji. — Kdo je bil doslej urednik, tega ni bilo mogoče dognati. Kdorkoli je šel v uredništvo in vprašal po uredniku, je našel ondi kar po več možakov, ali nikdo ni hotel biti urednik; priti je moral — črkostavec, on je rešil barako. Gospod cvetnik je le upravnik, Suholazec jaha le „politični razgled“, tretji je korektor, le urednik, aj ta urednik „piše“ „Norico“ pri stavčevi omari. — No, po prvem aprilu bo v „Gorici“ gosp. K., in radovedni smo, ali bo hotel biti on odgovoren za kozolce, katere bi rade preobratle na njegov račun razne smešne figure, ki pridno mečejo kamenje na vse strani, pa skrbno skrivajo roke in delajo odgovorne tiste, ki so tako kratkovidni, da za žlico leče prodajajo... svojo preteklost in svojo — prihodnost.

Naš popravek in „Gorica“. — Na infamije „Gorice“, kako da smo bili plačani za dopisa o Singerjevih strojih ter o pripočitju domače tvrdke Saunig & Dekleva, smo poslali „Gorici“ popravek, kateri je tudi priobčila. Pridodala mu je pa tak komentar, da se nam gospodje v ulici Veturini smilijo, ker govorijo že take neumnosti, da se je resno bati za njih c. kr. in posvečene možgane! Drugega ne rečemo. — Tu pa hočemo

povedati, kako težko je bilo oddati uredništvu „Gorice“ oni popravek. Vsak dostojen list ima urednika, s katerim je mogoče govoriti o vsem, kar je v listu, ter mu izročiti kako reč, in ako slučajno tega ni, kakemu njegovemu namestniku, le pri „Gorici“ ni tako. Ko je šel nas uslužbenec s popravkom v uredništvo „Gorice“ ter zahteval potrdilo, se je reklo: urednika ni, namreč črkostavca Marušiča ni bilo v tiskarni, Suholazec in svetnik pa nista hotela biti urednika, da cvetnik je rekel celo, da nima nič opraviti z uredništvom. Poslali smo našega uslužbenca večkrat gori v slavno ulico Veturini, ali urednika ni bilo nikdar, v uredništvu ni bilo mogoče oddati popravka. Morali smo ga poslati po pošti proti vzvratnemu listu. Ta vzvratni list pa je podpisal cvetnik. Po pošti je torej sprejel ta cvetnik pismo na uredništvo „Gorice“, ko se mu ga je osebno izročalo, se je pa branil uredništva. Ako bi ne imel cvetnik pravice, sprejemati pisma za uredništvo „Gorice“, potem bi gotovo ne bil podpisal vzvratnega lista, oziroma bi mu ga pošta sploh ne bila izročila. — Kako je tako postopanje? Ali je to dostojno za c. kr. svetnika? Ali se ne pravi tako govoriti, kakor gori povedano, lagati?! — So pač vedno taki, kakor jim kaže. Ako pride kdo k njim ter jim prinese kake lazi in podlosti proti kakemu naprednjaku, takrat so uredniki: Vodopivec, Suholazec itd., drugače pa noče biti nobeden. Le na skrivnem kujejo svoje podle naklepe, javno se noče nikdo pokazati, in proti pravici in resnici imajo zaprte duri. Taki so ti c. kr. tički v kletki „Nar. tiskarne“! Sram jih bilo!

Kako se bojujejo za „sveto stvar“. — „Gorica“ od sobote je odgovorila v zagovor dr. Rojca samo 16 vrstic, zato so pa te zabeležene z različnimi barabami, faloti, mazači, falotskim mazatem itd. — Dr. Rojci je tekel, kar so ga noge nesle, pred tiskom „Gorice“ v „Narodno tiskarno“, da je še zadnjič pregledal odgovor, če je dovolj „kroften“. Zdi se, da je bil zadovoljen, ker je nazaj gredel prav prijazno mrmral sam s seboj, kakor delajo ljudje, katerih se navadno izogibljemo... Dr. Rojci je pa res lahko ponosen na: barabe, falote, mazače itd., le vredne odseve „katoliške“ duše. Dober tek!

Ženska podružnica družbe sv. C. in M. v Gorici je priredila v nedeljo „zabaven večer“. Do danes nismo spregovorili o tej zabavi, ker nismo hoteli škodovati družbi, kajti še o pravem času smo — sicer le slučajno! — izvedeli, da čisti dohodek pojde takrat izjemoma (!) res glavni družbi v Ljubljano. Drugače bi bili morali že v naprej označiti napredno stališče nasproti tej prireditvi ter naravnost namigniti somišljenikov, naj ne bodo — kavcem za štafažo, kakor so res bili.

Danes pa prav odkrito, da ne bo nesporazumljen, nekaj trpkih resnic.

Možka podružnica živi edino še na papirju. Naravno, saj jej je načelnik dr. A.

Gregorič! — Ženska podružnica pa jadra dosledno po poti, katero kaže „Gorica“ in „Primorski List“. Kar je v podružnici naprednih dam, delujejo idealno, one imajo edino le plemenite namene družbe pred očmi, ali glavno besedo puščajo klerikalnim, ki so pa skrajno dosledne sobojevnice v vseh spletkarstvih proti narodno-napredni stranki.

Že lansko leto je podružnica namerala prirediti „Pepelko“. Potrebovala je pevk, in sicer vsaj nekaj bolj izurjenih tudi iz „Pevskega in glasbenega društva“. Toda klerikalna sopirnost, ki v „Gorici“ noče priznati temu društvu pravice do obstanka, ni dopustila, da bi se podružnica obrnila do odbora, kar zahteva najprimitivnejša taktnost, zlasti v sled znanega sklepa, da posamični člani brez dovoljenja odbora ne smejo nikjer nastopati, marveč čitalniški pevovodja brez pevcev je skušal zvabiti posamične pevke k sebi na način, ki je dokazoval vso njegovo staro sovraštvo do mladega društva.

Iz ženskega zbora „Pevskega in glasbenega društva“ je na tak način dobil nekaj pevk. — Njih število sta pomnožili dve gosposodi, ki sta stalni sotrudnici v — o jerum! jerum! — Schulvereinu. Od ostalih pevk jih je le še par resnično iz čitalniške srede, — in tako žalostno skrpučan pevski zbor nam je ženska podružnica predstavila za... „zbor čitalničnih pevk pod vodstvom gospoda I. Mercine“, kateri zbor je „blage volje prevzel pevške točke“.

Tako laž je ženska podružnica tiskala na vabilih, katera je razpošiljala seveda tudi po naprednih hišah. Tako laž je zahtevala klerikalna glorija, za katero je tu šlo, treba je bilo čitalnici zopet nekoliko reklame, daš lažujive — in to jej je oskrbela ženska podružnica v imenu one družbe sv. C. in M., za katero prav slovenski naprednjaki največ žrtvujejo. Pred tem imenom so klanjajo napredni duhovi, in kakor se je videlo pri tej priliki, klanjajo se celo tedaj, ko klerikalci družbo sv. C. in M. brez taktne zlorabljuje v svoje strankarske svrhe. — Podružnica je čutila svojo slabo vest, kajti vse svoje objave je pošiljala le klerikalnim listom, dočim „Soča“ in „Primorec“, torej najbolj čitana lista, nista dobila nikakega obvestila in ne konečnega vabila. — Šele pozneje, ko je „Gorica“ že objavila vabilo, je bil g. Gabrček čisto slučajno vprašan od napredne odbornice, ali bi „Soča“ sprejela vabilo. Naravno, da je — po vsem tem, kar se je zgodilo, in po objavi v „Gorici“ — dal negativen odgovor.

Danes, ko za gmotni vspuh v korist družbi ni več nikakega vpliva, pa javno protestujemo proti dejstvu, da se ženska podružnica sv. C. in M. identifikuje s klerikalno kliko v Gorici ter s podobnimi brez taktnostimi izziva napredne Slovence. To na uho glavnemu vodstvu v Ljubljani.

Zapiski mladega potnika.

(Dalje.)

Piše B. V.

Slovani v onem času niso bili na krmilu, oni niso imeli moči v svojih rokah, in nikdo jim ne more naprtiti odgovornosti za vse to, kar se je dogajalo v Milanu in Benetkah. Že prvi dan je opazil, da se mi Slovani ne čutimo pregoreče podanike ene najsilnejših velevlasti, da radi zabavljamo čez Nemce in druge neslovenske narode, ne zavedajoči se, da so oni z nami podaniki iste države, da mi sploh ne poznamo nikake državne ideje, temveč le težnje posameznih narodov. Mi seveda tega nismo sami zakrivil, ampak vsi oni vladni sistemi, vse one vlade, ki so prepredile in onemogočile naš razvitek ter nam same izpulile državno idejo. Francoz, Anglež, Italijan ne bode nikdar zabavljaj v tujini nad svojo državo, mi pa grešimo vsak trenutek v tem pogledu. Z velikim spoštovanjem govorijo Italijani o Dunaju, katerega vzporejajo edino le z Parizom, kar nam je nedoumno.

Mladí in tihi ruski oficir iz Varšave poleg mene je odpotoval in njegovo mesto je zavzel neki „campagnuolo“, kar znači rovtar, kakor se je izrazil portir, mož prožnega hrbtišča in ponosen na svojo rimsko kri.

Nekega dne je visel zunaj na hodniku štajerski klobuk s peresom, katero bode v oči posebno rimskim kočijažem, ki si tudi domišljujejo, da imajo posebno humoristično žilo. Delajo se norce iz tega štajerskega peresa, ki se upogne, ako sede nanj „soltanto una mosca“, le ena muha. Mož nosi lodensko obleko in je inženir iz Šlezije, ki zida samo vodovode; spoznal sem po celem njegovem obnašanju, da je iz Avstrije. Ko je ta možakar z bakrastim nosom čul, da se prištevam eni izmed interesantnih narodnosti, bila je seveda skoraj visoka politika na dnevnem redu in začela sva se sredi dinerja pošteno pripraviti, da ste dve Amerikanki

kar pobegnili od mize. No skoro sva se zopet pomirila in začela hvaliti dunajsko kuhinjo in pecivo.

Parlament zboruje na monte Citorio. Barokna mogočna palača, sezidana od Berninija, se je priredila v to svrhu. Na trgu stoji obelisk, kakor povsodi v Rimu. Grobo izdelana rustika pokriva spodaj zidovje. Nad osrednjim delom palače je lep stolpu podoben nadstavek z uro, zvonoma in križem na vrhu. Stransko pročelje je prav žalostno in pusto, niti pobeljeno ni, vidi se gola rdeča opeka, jedna plast večja, druga manjša. Pri večjih vratih je zbrana velika množica mladih ljudi, ki pozorno čakajo na trenutek, ko se bodo otvorila vrata, tam je uhod za navadne smrtnike.

Vstopil sem skozi nizke duri, napis na tabli se glasi, da je vstop le dovoljen „alla magistratura ed al consiglio di stato“. Priklanjajoče se sluge v fraku sem vprašal, kam da imam iti. Zamolli koraki so se čuli na odstavkih monumentalnih stopnic pokritih s preprogami, v bližnjih kuluarjih je bilo še vse tiho. Najti galerijo je bilo težko. Cel labirint nepravilnih hodnikov in stopnic se razteza ob strani mramornatega opaža. Zašel sem slednjič po nekkih ozkih štangah v kraljevo ložo, ki je prav priprosta in brez vsakega lišpa, baldahina ali grba. Stal je pred njo precej reven in prav nič marcijaličen vojak z nasajenim bajonetom, ki me ni ustavil, mislil je pač, da sem kak Črnogorec. Po dolgem času sem vendar le našel galerijo, naznačeno na moji vstopnici. Sedel sem v ozek fotelj, pokrit s sivim suknom. Dvorana je pač nevedna italijanskega parlamenta. Polukrožna je in čisto na novo pobeljena. Lansko leto se je že skoraj podrla, poslanci so bili vedno v smrtni nevarnosti, kajti tesna galerija, ki je ravno nad glavami poslancev, je bila prav majava. Popravljanje je večjalo dva milijona lir, v čigave žepe je izginil ta denar, še ni dognano. Nad sedežem predsednika so trije kipi prvih laških kraljev, pod njimi mramornate plošče, javljajoče plebescite posameznih pokrajin v priloge združeni Italiji. V kratkih besedah je po-

vedano, koliko glasov je bilo za združenje in koliko proti. Povsem neznatne manjšine so bile proti združenju. Ti plebesciti s temi suhimi številkami napravljajo sicer nekaj demokratičen, ali nekoliko teatraličen vtis.

Ob oglu kavarne Aragno sem si kupil od raznašalca list z visokodonečim imenom „Italia irredenta“. Kje leži ta neodrešena Italija, ni treba še posebej omeniti, to je naše Primorje. Predno se je seja pričela, kratil sem si čas čitajoč rodoljubne pesni o hrvatskih bajonetih, mučenikih, bratski krvi in latinskem orlu, najrazličnejša poročila o tržaških nemirih, polna najhujšega srda proti Slovanom in govoreča z največjim zaničevanjem o Avstriji. Trst imenuje list prav kratko neodrešeno mesto. Da se prodaja tak list sredi Rima, to je dokaz največje nelojalnosti napram zavezniku in zasluži najhujšo grajo od strani avstrijskih državnih organov, katerih popustljivost je seveda občeznana.

V rdečem fotelju s pozlačenim robom sedi včeraj izvoljeni Biancheri, to je jovijalen predsednik z dolgimi belimi zalisci. Z njim se nekdo s kričeče rdečo kravato silno neprisliljeno pomenkuje. Pred seboj ima neki stroj, podoben onemu za računanje v ljudskih šolah z belimi in rdečimi krogli. Za predsednikovim hrbtom je pet urn za volitve različnih odsekov, vsaka ima na vrhu list druge barve. Dolga vrsta poslancev s kopo glasovnic v roki hodí mimo, nekdo meni, da se je zmotil in vrge glasovnico v nepravno urno, na ozkem prehodu nastane gneča in čujejo se nezadovoljni glasovi.

Vsega skupaj je dvanajst različnih galerij, tako natančno je ločeno občinstvo, ali vsaka galerija ima komaj prostora za pest ljudi. Dvor, senatorji, bivši poslanci, magistratura, državni svet, rodbine poslancev, dame, vojaštvo, tisk, vsi ti imajo svoje posebne tribune, ti napisi so kar tiskani na debelem papirju. Ministri imajo svoje mesto na precej ekspanirani klopi, ki je podobna kaki zatožni klopi, dolga ravna miza je pa pretegnjena ob strani z rdečim in na po-

Nasim domačim naprednjakom, ki so šli v nedeljo v Čitalnico, pa častitamo na sreči, da so mogli poslušati deklamacije Cahejeve in diviti se glasovom, na katere so sulferajnovci ponosni. — Kdor je hotel dati družbi sv. C. in M. svoj obulub, je lahko to storil na drugi način (in „Soča“ ga je pokazala!), ali hoditi kavcem za štafazo, poslušati Caheja in sulferajnske pevke, to treba v naprednem glasilu javno grajati. — Podružnica sv. C. in M. se je takorekoč norčevala z napredno stranko, in kdor družbino krinko tako breztačno zlorabi, zasluži, da se mu obrne hrbet, kajti za podpiranje družbe sv. C. in M. pač nikdo ne potrebuje klerikalnih mešetarjev, marveč to stori lahko po drugi poti. — Toliko danes. Povemo pa najbrže še.

V Tolminu se je osnovalo društvo, katero otvori te dni tovarno za izdelovanje sodovke in vseh v to stroko spadajočih izdelkov. Tovarna bo opremljena z najnovejšimi stroji in izdelki bodo najboljši. Da bodo odjemalci točneje postreženi, se ustanovijo v večjih krajih zaloge. — Tovarna sodovke g. Gabrijele Devetak-a ostane v Kobaridu.

Droblj. — Na Grčini v Komelovi gostilni so se stepli v nedeljo nekateri laški mladeniči. Neki 19 letni Pikonja iz Čedadada je bil ranjen precej nevarno, vsled česar je šel nemudoma v bolnišnico, napadalca so pa zaprli. — Neka Katarina Gembrovec iz Cerovega je padla, ker je bozjastna, v Batujah v bozjastnem napadu v ogenj ter se nevarno opekla. Prepeljali so jo v Gorico v bolnišnico. — Padla je 80 letna Marija Brisko iz Bilj ter si zlomila levo nogo. Zdravi se v gorški bolnišnici. — Tri deklice, hčerke nekega Volca, uslužbenca pri vodstvu dela za železnico v vili Böckmanovi, so se igrale tam. Ena dobi na tleh užigalice ter začne prižigati, kar se uname neko trsičje v parku. Starejša Celestina je hotela gasiti, ali pri tem se je prijel ogenj njene obleke ter je skoro zgorela. Prenesli so na pol mrtvo v bolnišnico.

Tamburaško in pevsko društvo „Svoboda“ v Renčah priredi po enoletnem obdobju na Velikonočni ponedeljek 13. aprila prvi koncert na tamburicahe novega sistema (Gutsch) v grajski dvorani gosp. Josipa pl. Degrazia. — Velezanimiv vspored se objavi svojetasno. Odbor.

Pevsko društvo „Narodni dom“ v Škrblini priredi po trinajstletnem obdobju svojo prvo veselico dne 3. maja. Toliko na znanje bližjim društvom. Vspored se objavi pravočasno. Odbor.

40.000 kron znaša glavni dobiček srečk za gorka zatočišča. P. n. g. citatelje opozarjamo, da bode srečkanje nepreklicno 23. aprila 1903. in se sleherni dobitki izplačajo v gotovini z 10% odbitkom.

Natakarskega praktikanta išče kavarina „Central“. Zahteva se znanje treh rabljivih jezikov in primerno izobrazbo. Po-

nudbeniki v starosti od 16-18 let naj se oglasijo v kavarni.

Pridna gospodična dobi takoj stalno službo pri tvrdki Saunig & Dekleva, Gorica.

Wilhelmov seljiščni sok je že več let priljubljen sok proti kašlju. 1 steklenica K 2:50, poštni zavitek s 6 steklenicami K 10— prosto vozine na vsako avstro-ogersko pošto razpošilja Fran Wilhelm, lekarnar, c. in kr. dvorni zalagatelj v Neunkirchenu, Nižje Avstrijsko. Na vsakem zavoju je znamenje pristnosti grb trga Neunkirchenu (devet cerkva) natisnjenih. Dobi se v vsakej lekarni; kjer ne, pošlje se naravnost.

Svetovno znane je, da daje Mauthnerjeva napojena semena pese za pičo največji pridelek. Ravno tako izvrstna kakor tudi nedosežna so Mauthnerjeva zelenadna in cvetlična semena.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — (Dalje.) — Biankini je povdarjal, kako so Hrvatje vsled dualizma razdeljeni na dva dela, kar škoduje njihovim političnim interesom. Dualizem je pokopal staro hrvatsko državo, in že 36 let si prizadevajo sedaj Ogrji, da bi uničili še zadnje ostanke nekdanje hrvatske države. Rekel je, da prej ali slej mora priti do krvave revolucije, ako Ogrji ne odnehajo z zatiranjem Hrvatov. Dolžnost je vlade in vladarja, da zabrani nadaljnje zatiranje Hrvatov ter ne popusti popolnega uničenja hrvatskega naroda, ki ima za dinastijo toliko zaslug. Stoletja in stoletja so pretakali Hrvatje kri v obrambo Avstrije in habsburske dinastije in se do poslednjih časov je bila Hrvatska večna vojasnica, iz katere so pošiljali hrvatske sinove na bojno polje. Zato uživajo črno nevaležnost, da se jih žrtvuje Ogrin in Lahom. Ko se je dotaknil se Dalmacije, po kateri stremijo Ogrji, ter povdarjal potrebo visokih uvoznih carin na vino, je rekel, da dualizem obsoja Slovane v suženjstvo. Ali obstati ne more dualizem, marveč mora privedi državljane do medsebojne vojne. Ako pojde tako naprej, pride drugi ban Jelčić, ki popelje Hrvate čez Dravo. In takrat se oglašijo tudi Slovani, Rumuni, Srbi in Nemci na Ogerskem. Prepričati je mogoče to le potom revizije državnih prav. Vse hrvatske dežele: Hrvatska, Slavonija, Bosna, Hercegovina, Dalmacija in Istra morajo tvoriti neodvisen upravni teritorij. Nagodbo so izročili nagodbenemu odseku, istotako tudi carinski tarif posebnemu odseku, ki se ima sele izvoliti.

Manifest Mladočehov. — Mladočeski klub je objavil v soboto manifest na narod, v katerem pojasnjuje svojo sedanjo taktiko proti vladi. Prvo čitanje prebruna in nagodbe z Ogersko so dovolili, ker niso bili voljni dati vladi priliko, da bi segla po § 14. Obstrukcija bi bila vladi sedaj le še utrdila stališče. Boja proti vladi Mladočehi seveda niso opustili. Pred očmi so Mlado-

čehom le koristi naroda, za popularnost pa se ne pehajo, in tako pričakujejo mirno sodbo bodočnosti.

V blaženje bede v Dalmaciji. — „Neue Freie Presse“ javlja, da je vlada odkazala namestništvu v Dalmaciji iz kreditov za lajsanje bede znesek 550.000 K.

V Opatiji je bilo od 1. septembra lani do 18. t. m. 10179 gostov. Dne 18. marca je bilo navzočih v Opatiji 2359 oseb.

Deputacija društva „Katholischer Schulverein“ pri papežu. — Ta deputacija je izročila papežu v posebni avdijenci sliko nadvojvode in prestolonaslednika Franca Ferdinanda, katero je dal papež obesiti v svoji knjižnici, kjer se najraje in največ mudi. V tej deputaciji je bil tudi — tržaski škof dr. Nagel! To zveni nekam čudno. Kaj ima opraviti tržaski škof z nemskim katoliškim „Schulvereinom“? Bolje bi bilo, da je podal papežu obsirno poročilo o tem, kaj uganja sveta katoliška cerkev s Slovani po Trstu in Primorju! Za tako avdijenco bi se moral pobrigati tržaski škof, ako ima res biti nositelj miru in sprave!

Dogodki v Budimpešti. — Na Ogerskem so pričeli proti brambni predlogi veliko akcijo, v Budimpešti pa je prišlo do demonstracij in do prelivanja krvi. Akademična mladina se je postavila tudi proti omenjeni predlogi, saj je vsa na strani opozicije, in deveto obletnico Košutove smrti je proslavila na demonstrativen način, stoječa pod utišom boja proti brambni predlogi. Prišlo je do prizorov, ki spominjajo na revolucijo leta 1848. Boj med policijo in Košutovci je trajal kake dve uri. Okoli 200 demonstrantov je bilo ranjenih, 32 oseb je bilo nevarno ranjenih, dva visokosolca pa sta že umrla vsled dobljenih ran. Nekega otroka so konji po-teptali. V poslanski zbornici vlada vihar. Szella so takoj opsovali ter mu klical krvnik, ki obesa svoj narod. Govori se o njegovem odstopu. Razpravljanje o izgredih se nadaljuje. Visokosolci so sklenili, da ne sme biti nikakega predavanja na vseučilišču, dokler ne dobijo zadoščenja. Novatenje so morali zopet odgoditi. Ako bo brambna predloga rešena, bo novačenje koncem maja in začetkom junija. — Socijalni demokratje so imeli

v nedeljo shod, katerega se je udeležilo kakih 20.000 oseb. Sprejeli so resolucije proti brambni predlogi in proti klerikalizmu.

Slovanski časnikiški shod v Budimpešti. — Osrednji odbor slov. časnikiški društva „Othon“ v Budimpešti, ali bi bilo umestno prirediti v l. 1904. sestanek slov. časnikiški v Budimpešti. Ogersko društvo je odgovorilo na ogersko vlogo v češčini povoljno s pristavkom, da dá na razpolago tudi svoje prostore. Letos bo časnikiški sestanek v Piznu.

Zoper samostanske šole na Francoskem je bila dne 18. t. m. v francoski zbornici glavna bitka. Posebno znamenita so bila izvajanja zoper kongregacijske šole ministrskega predsednika Combesa, ki je rekel med drugim: „Samostanski učenec (učenka) pozna le en svet: samostan, in ves njegov pouk je v protislovju z moderno družbo. Ta pouk je nevarnost za moralno in narodno enotnost našega naroda. Kongregacije divjajo zoper zakone republike, njih ideal je povsem drugače kakor v republiki. Pouk v samostanih pripravlja mladino za revolucijo. Potem je dokazoval, kako so se samostani polasčali javnega pouka v državi. Leta 1854. je bilo 825 javnih šol z 42.462 učenci, leta 1887. že samo 302 šoli z 20174 učenci, a leta 1898. je obiskovalo javne šole le še 9275 učencev, vse druge so imeli samostani. Vse kongregacije preveva isti duh, duh revolucije; obsojene so po pravosti in duhu demokratije. Pri glasovanju se je vsem kongregacijam odreklo državno priznanje. Zbornica je sklenila Combesov govor nabiti po vseh občinah Francoske, ravno tako izid o glasovanju. Po celi Francoski so ta dan hrupno proslavljali.

Zopet obsojen Slovak. — Porotna sodnija v Budimpešti je obsodila slovaskega pisatelja in časnikiarja Hurbana Vajanskega na dvamesečno jeto in 400 kron globe, češ, da je v nekem članku ščuval sovražno proti ogerskemu narodu. Ščuvanje pa razumejo Ogrji tako, da ako se kdo poteguje za pravice svojega naroda ter pri tem pove zatiratelju par resnic v obraz, pa je ščuvallec, ki tite v jeto! Svoboda tiska, kje si?

Aretiranje radi lanskil februar-skih dogodkov v Trstu. — Ob februar-skih dogodkih lani je bil udeležen od neznan roke redar Mikelus, ko je šel iz stražnice na cesto. Redarstvo je poizvedovalo, ali ni našlo krivca. V soboto pa so aretirali nekega delavca Viktorja T., ki je na sumu, da je ustrelil omenjenega redarja. Podrobnih informacij redarstvo noče dati.

Žrebanje nepreklicno

23. aprila 1903.

Glavni dobiček

kron 40.000 kron

Srečke za gorka zatočišča

à 1 Krono

priporočajo:

G. Gentili, V. A. Jona V. Michelstädter & Co., O. Pinokerle, menjalnice v Gorici.

Sleherni dobiček izplača se v gotovini z 10% odbitkom.

vršini z zelenim suknom. Ministerski predsednik Zanardelli je stavec koščene postave, hodi precej nesigurno, sedi navadno s prekrizanimi nogami, ki se odklikujejo po posebni dolgoti, ima veliko plešo in košate črne obrvi. Njegove roke so velike in prsti dolgi, glavo ima uprto na veliko dlan, ki mu zakriva desno polovico lica. Pred njim leži velik kos papirja in velik usnjat ministerski portfelj. Danes je jako zamišljen, nervozen in se prisiljeno smehlja. Na goli beli steni je ura in velik stenski koledar, ki je pač gospodom zastopnikom ljudstva v svarilo, da se naj podvizajo. Urne so postavili na stran, jih zapečatili in zavezali z žoltimi trakci. Seja se je pričela, ali na galeriji se le malo razume, ono brnenje, ki nastane, ako se več sto ljudi v daljini med seboj pomenkuje, še ni prenehalo.

Prvi govornik je homo novus v salonski suknji, zagovarja s krepkim simpatičnim glasom vlado, poudarja, da se je ministerski predsednik že boril za svobodo domovine, ko so še firani vladali Italijo. Govori strastno in stoji na stopnicah, da ima več prostora za gibanje z rokami in gornjim telesom. Živahno odobravanje in čestitanje na koncu govora. Tudi eden izmed nasprotnikov govornika pristopi in mu stisne roko, menda za šalo, ker se vse smeje naokrog. Prihodnjega govornika opozicije strastno pretrga šef vlade. Beseda se podeli nekemu republikancu iz Zenove, ki govori s hripavim in silno tankim glasom. Ta možicelj zabava dve uri celo zbornico, ki se je zbrala v polu krogu pred njegovo klopjo. Dostikrat se razlega uprav homerski smeh po parlamentu. Vsa resnoba je zginita. Vse poslušala šale, katere uganja govornik. Le narod, iz katerega srede se je rodil Pasquino in Aretino, more poslati v parlament poslance, ki se dve uri neprestano tako iz srca smejejo brez razlike strank in političnih struj.

V drugih parlamentih kakor na primer v grškem tempļu na Ringu se dogajajo mnogo žalostnejši prizori; tam se poslanci ne zabavajo tako nedolžno in ne poslušajo tako

potrpežljivo dovtipov in šal, ampak tam se kaj pogostokrat vzdigne šunder, začnejo kričati in razgrajati in brusiti predsedniku v obraz najnesramnejše psovke. In vendar bi stokrat raje poslušal oni šunder gori na severu nego te dovtipne in ta smeh. Tam si stojita nasproti v ljutem boju dve plemeni, dva sveta. Prvo plemo, ki vidi vsestranski razvitek onstran meje, je podobno skopuhu, ki si je nagrabil sčasoma mnogo premoženja na nepravichen način, drugo pa je bilo doslej preslabo, da bi moglo tirjati to, kar je oblastnež pograbil, ali si pridobiva vedno več močij in postaja nevarno prejšnjemu neomejenemu gospodarju. Izbruh srda in sovraštva ni neopravičen, to je nekaka vrsta samoobrambe. Ali pravica je na strani onega, ki tirja.

V tem parlamentu je pa razmerje drugo. Narodna država je bila že ustvarjena pred tridesetimi leti, velikih ciljev, ki bi vneli vse plasti naroda na delo, ni več. Preostane sicer še premnogo dela, ali že se pojavljajo stanovski interesi, ki preprečijo v lastnem interesu, da ostane vse pri starem, da se nič ne predružači. Oni Lahoni, ki kričijo o neodrešenih pokrajinah, pozabljajo na prave neodrešene pokrajine, to so pa Sardinija in Sicilija. Ako bi hoteli tam red napraviti, potem bi izvestni krogi morali dolgo časa čakati, da se njih srčna želja izpolni. Kdor se doma ne čuti varnega, kdor se boji za svoje stanovske gospodarske koristi, ta uganja rad visoko politiko. To pa velja še posebej za narod širokoustnežev in bahačev, kakoršni so današnji Italijani. Ta dobrodušni smeh, ti dovtipi, ta občna veselost v zbornici, pričajo o jasnem upadku celega narodnega življenja. Narod se je pootročil, nima več resnih smotrov pred očmi, govornik je začel duhovito sijajno konverzacijo z nekaterimi znanci, ali dobra konverzacija je značilna za narode, ki propadajo.

To je torej parlament združene Italije, to je najplemenitejši in največji sen vseh onih mož, ki so žrtvovali vse svoje duševne in telesne moči temu smotru, to je bil ideal

Cavourjev, Bonghijev, Garibaldijev in vseh borilcev za neodvisnost. Dovršeno je, vse se je uresničilo. Po navdušenju pride razočaranje in dvomi. Italijanski sociolog Niceforo je črno na belo s pomočjo natančnih statističnih podatkov, kakor to zahteva moderna veda, dokazal, da je Piemontez ali Benečan po svojih plemenskih lastnostih mnogo sorodnejši Slovanu nego kakemu Sicilijancu. Njegova trditve se glasi: »V Italiji bivate dve rasi«. In te dve rasi se razlikujete po obliki lobanje in njenem obsegu, po čelu, nosu, obrazu, postavi, teži, laseh in očeh in najbolj pa po značaju. Severni Italijan dela in se trudi v potu svojega obraza, južni lenuhari v senci figovega drevesa, prvi ljubi praktično življenje, trezno presojevanje in dejstva, drugi meglene iluzije domišljije, površnost in domišljave besede. Poslednji »ne hodi, temveč teka, začne vse in nič ne konča«. Daudetjev Tartarin de Tarascon je izvrstna hudomušna satira prebivalca južnih pokrajin. Častivredni Tartarin, ki vedno sanja o svetovnih potovanjih in ki še ni genil iz svojega rojstnega mesta, nezmiselno laže in pretira, je prepričan iz dna duše, da govori čisto resnico, njegova živa bujna domišljija je uzrok, da pričakuje vsak dan napad Beduinov za zapečkom, in da ustrelj poniznega osla na mesto divjega leva. Daudet nam je prikazal znamenito potezo narodnega značaja, katerega je preobrazilo južno solnce. Taki ljudje niso za resno, naporno, neprestano delo, oni so podobni vročekrvnemu konju, ki sicer na prvi udarec z bičem zdirja in se takoj upeha. Naša doba zahteva, da posameznik ne dela na lastno roko, ampak se zveže z drugimi, in organizovani sloji so gonilne sile modernega življenja. Na jugu pa ne poznajo discipline, ki je neizogibno potrebna za vsako tudi demokratsko organizacijo in za uspešno gospodarsko delo. Vsek hoče biti neodvisen, hoče živeti po lastni glavi in volji, hoče imeti svoje lastne misli in naziranja in se noče podvreči kakemu skupnemu naziranju, ki bi zvezalo večjo skupino ljudi. In ravno te lastnosti so pogubonosne, ker pre-

Zahvala.

Moja draga soproga je trpela mnogo let na hudi bolezni, katera bi jo gotovo spravila v grob, ako bi bolezni ne prisel na sled s posebno spretnostjo blagorodni gosp. zdravnik Jos. dr. Bramo, kateri jej je svetoval naj gre v tržaški sanatorij dr. Escher-ja, kjer se je podvrgla toli spretni operaciji čislane gosp. prof. Welpener-ja, da je popolnoma zdrava zapustila sanatorij po preteku samih dvajsetih dnij.

Stejem si radi tega v posebno dolžnost, da javno zahvaljujem tem potom gosp. dr. Bramo-ta in gosp. dr. Welpener-ja za njihju trud ter jima ohranim trajno hvaležnost.

Alojsij Schivitz.

V Gorici, 23. marca 1903.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krušič

krojaški mojster v Vrtni ulici št. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerne.

Na zahtevo gospode z dežele sem vedno na razpolago ter tudi postrežem osebno z uzorci na njihovem domu.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, domatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.

Cene zmerne. Postrežba poštens.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pljake, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovaška obrtna zadruga«

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredl Rahtelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojaše in čevljarje.

Svetlinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmih s in trgovih ter na deželi. 2 35-8

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne vloge od 10.000. kron dalje z odpovedjo 1 leta po 5%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbo po 5½%, na varščino ali zastavo 6%, na menice 6%, s ½% uradnino. Glavni deleži koncem leta 5½%.

Stanje 31. dec. 1901. (v kronah): Članov 1819 s 7932 deleži po 20 K = 158.640. — Hranilne vloge 1.318.965. — Posojila 1.379.213. — Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 63.014.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

FRANA WILHELMA

lekarstva in c. kr. dvojnega zalozitelja

v Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko se dobi v vsaki lekarni 1 zavitek za 2 kroni avstr. veljave.

Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatev direktno. Poštni zavoj — 15 zavitev 24 kron franko na vsako avstro-ogersko pošto.

V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Seljak Tomaž

sobni slikar in pleskar

v Podmelcu na Tolminskem,

priporoča se sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: slikanje sob, napravljanje različnih nadpisov, tudi z oljnatimi barvami na desko, vsa pleskarska dela, itd. itd.

Vrvarsko blago

lastnega izdelka priporočam po najnižjih cenah. Vsakovrstne vrvi, štrange, uzde, vrvice, konjske podproge (gurte) itd. Ceniki na razpolago.

Anton Šinkovic,

vrvarski mojster.

Kranj — Gorenjsko.

prečijo, da bi se koncentrirale gospodarske in intelektualne sile celega naroda. Niceforo pravi, da so v starem veku rase na jugu mogle ustvariti sijajno kulturno življenje, ker so posamezni despoti da cele kaste združevali razkropljene sile in niso dopuščali, da bi vsak storil, kar mu pade na um, temveč da so vsi izvrševali željo despota. Ali v času moderne demokracije je ta individualizem južnih ras največja zapreka plodonosnemu razvitku.

Po združenju vseh italijanskih pokrajin so se kmalu kazali nasledki, dokazujoči velikansko gospodarsko in kulturno razliko med italijanskim severom in jugom. Kako lepo je bilo vse zasnovano! Zidale ste se dve železnični progi, adrijska iz Milana preko Bolonje, Jakina, Brindizi, Torrenta do Redžo tik morskega obrežja, sredozemska iz Ženove preko Rima, Napulja ob sredozemskem morju do skrajnega konca poluostrva Kalabrije. Tam ste se združile obe progi in nadaljevali v Siciliji.

Misel je bila lepa, te dve železnični progi naj izbrišete spomin na nekdanje državnice, oni naj spojite celo Italijo v gospodarsko nerazdružljivo celoto. Državi je bil jasen ogromni pomen takega spojila, ona je dala denar in železnice bi morale ostati v oskrbovanju države, ali to nekaterim gospodom ni bilo po volji in snovala so se tri društva, ki oskrbujejo te proge. Privatna društva pa gledajo le na velik dobiček in to je razlog, da je na laških železnicah vse vrlo primitivno. Drugo sredstvo, ki bi naj premostilo prepad med jugom in severom, je bila stroga centralizacija administracije. Celotno kraljestvo se je delilo v devetinšestdeset provincij brez ozira na prejšnje zgodovinske meje. Ali to tudi ni hasnilo. Vse davčno breme se je zvalilo na severne industrijalne in primeroma premožne pokrajine, jug ni mnogo ali le v zelo neznatni meri doprinal k skupnim dohodkom. Italijani sami priznavajo, da je bila uprava ob času avstrijske okupacije v Lombardiji in na Beneškem naravnost sijajna. Avstrija je laške pokrajine vzorno upravljala,

zidala povsodi najlepše ceste in skrbela za šolstvo. Dedne dežele so se zanemarjale, upornim duhovom onstran Alp je bilo treba nastavljati vado. Na jugu so pa bile razmere povsem druge. Dolge veke trajajoča vlada Špancev je zaskala ljudskemu blagostanju najhujše rane, ona je bila kriva, da je bilo ljudstvo nevedno in stalo na najnižji stopnji izobrazbe. Zločini in grehi nadvlade tujcev so se strašno množevali. Denar iz državne blagajne se je moral uporabljati za Napulj in Sicilijo, za Benečijo in Milan ni nič ostalo. Tam doli je bilo treba vse na novo urejati. Vladni organi, katere je poslala nova vlada s severa, ker so bili to vsaj zanesljivi elementi, so prišli skoraj v navzkrižje z mogočnimi koterijami in tajnimi društvi, ki so posebno cvetela pod špansko dinastijo. Členi kamore in mafije so se čutili skrajšani v svojih podedovanih pravicah. Vendar so se kmalu prilagodili novim razmeram in novejšemu času. Njih predrznost je presegala vse meje. Kamora je poslala, pritiskajoča na nečuden način na volilce, svoje ljudi v rimski parlament. Razumljivo je, da so ti dvomljivi »onorevoli«, to je častni naslov italijanskega poslanca, nadaljevali svoje umazane spletarije in sleparije, katerim so se bili privadili doma, kot ministri in podsekretarji. Ambiciozni voditelji strank so lahko te dvomljive značaje z juga pridobivali za to ali ono glasovanje. Ljudje, ki so vsled nekega od pradedov podedovanega atavizma smatrali urade, občino, državo za institucijo, ki ima edino svrhu krmiti one, ki so pri jaslih, se niso branili malih daril in kakega varnega koticika v tem ali onem ministerstvu. V poslednjem času se je vendar posrečilo potisniti v ozadje zastopnike južnih provincij, med vodilnimi politikami danes menda ni nobednega Napuljčana in Sicilijanca. Po zbornici se pa gotovo še potika dosti »častivrednih«, katere je poslala na monte Citorio kamora ali mafija.

Prihodnji večer je bila zopet seja, huda burja se je pripravljala. Vse je govorilo, da pade ta dan ministerstvo.

V Italiji ni, kakor pri nas, da vsak že nekoliko tednov prej v svojem časniku čita, da bode vlada ta dan in ob tej uri demisionirala, tam pride vse nenadno. Protagonist je slabo razpoložen, užali kakega voditelja, v svoji neprevidnosti zahteva nekoliko samozavesten zaupnico zbornice, glasuje se, izid je neugoden vsled kake slučajnosti, razkačen demisionira, prijatelji, katerim so vsi upi splavali po vodi, ga obkolijo in mu vržejo v obraz očitanja, sam zapusti zbornico kot navaden poslanec. Galerija za dame je prenapolnjena, vidijo se tam najelegantnejše toalete in najnovejši klobuki. To bode užitek za vse te gospe in gospodične, ko bodo opozicijski govorniki obtoževali ministra, ko se bode razglašal izid glasovanja in ko se bode stavec izpregovoril s tresočim se glasom nekoliko besed odstranil omahujoč in skrušen. Radi tega so se danes tako izvenredno skrbno opravile, da povzdigujejo s svojo navzočnostjo zanimivost tega trenutka. Ali motile so se. Do burje ni prišlo. Govoril je sicer najresnejši kandidat za portfelj, Sonnino, ali do resnega spopadka ni prišlo. Nekdanji finančni minister je male postave, temne polti, redkih meliranih las. Govori mirno, premišljeno, uvaža vedno gospodarske odnose, levica, posebno socialisti ga dostikrat pretirajo. Polna je tribuna bivših poslancev. Kako neprijetno mora biti s tega mesta gledati v obljubljeni deželo tja na ozek s plišom pretegnjen sedež z dolgim naslonjalom, kjer se sedaj čeperki tekme, ki je rabil proti njemu vsa postavna in nepostavna sredstva in ki je slednjič zmagal s pičlim številom glasov. Kaka agitacijska sredstva se rabijo posebno na jugu pri volitvah, priča sledeča anekdota, za katero seveda ne prevzamem odgovornosti. Omahljivim volilcem je vladna stranka darovala pred volitvijo jeden škorenj, drugega je pa volilec šele dobil, ako je zmagal kandidat in ako dotični ni pristal na cedilu svoje stranke.

(Dalje pride.)

Berite! Berite!

cene v

Bazaru („Pri Ljubljančanu“)

Riva Castello št. 4,

katere so brez konkurence.

Ovratnice raznih barv od 10 kr. dalje	Ovratniki za gospe 1. vrste 12 kr.
Jaeger-arajce » 50 » »	Krtače za obleko » 10 »
Nogavice za ženske » 10 » »	Ploemki papir v mapah » 5 »
» » moške » 10 » »	Glycerinovo milo » 2 »
Moderol » 40 » »	Velika zbirka razglednic » 1 »

Opomba. Omenja se, da gori navedeno blago ni ceni primerno bazarsko blago, temveč solidno in regulerno.

Nastavljene nizke cene se opravičujejo s tem, da je blago kupljeno iz velike konkurne mase, katera se je prodala sodnim putem pod tovarniško ceno.

P. n. občinstvo je uljudno vabljen, da si ogleda zalogo, ne da je prisiljeno kaj kupiti. — Otvorila se je razprodaja blaga tudi v prodajalnici Alle quattro Stagioni v ulici Giuseppe Verdi.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohištva tvrde Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najbolji.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki navadno niti ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tom manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.

Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno.
Pfaffovi šivalni stroji so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene.
Pfaffovi šivalni stroji so posebno pripravni za umetno vezenje (recamirenje) ter se poučuje brezplačno.
Pfaffovi šivalni stroji prekosijo na dobroli vsako tovarno. Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.
 Zaloga **Pfaffovih** šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio Štev. 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček

V Gorici

priporoča knjige:

Odsevi I. Zofka Kveder. IV. knjige »Salonske knjižice«. Cena po pošti K 2.--.

Slovensko-ruski slovar in slovnica. M. M. Hostnik. Cena po pošti K 5-50.

Vstajenje. Lev. Nik. Tolstoj. »Slovanske knjižnice« snopič 94 101. Cena po pošti K 3-50.

Venec slov. povestij. V. knjiga. Cena po pošti K 1-20.

Knjižica za mladino. Knjiga 25, str. 214. — knjiga 26, str. 175. — Cena po 1 K. Trdo vezana; fin papir. Štiri knjige na leto za K 3-20.

Kletev nezvestobe. Roman I. del. Str. 285 — Spisal pisatelj II. del v avgustu. Cena celoletnemu romanu K 3-20. Naročniki »Slov. knjižice« K 2-40.

Posilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

J. Pserhoferjeve odvajalne kroglice

pristne la z rudečim napisom „J. Pserhofer“ na pokrovcu vsake škatljice.

Že mnogo let razširjene, so te kroglice stare priznane, lahko odvajajoče in od mnogih zdravnikov občinstvu priporočeno zdravilo. Te kroglice delujejo tako milo, da se ne občuti nikakih slabosti ter jih zamorejo brez skrbi vžvati tudi otroci.

J. Pserhoferjeve odvajajoče kapljice, koje imenuje navadno občinstvo „Pserhoferjeve pirole“ se izdelujejo že nad 107 let edino in pristne v

J. PSERHOFERJEVI lekarni

na Dunaju, I. Singerstrasse 15.

Zavitek s 6 škatljicami stane K 2-10.

Manj kakor 1 zavitek se ne more poslati.

Ako se denar predplača, se dopolnje poštne prosto:

1 zavitek	K 2-60	4 zavitki	K 8-90
2 zavitka	„ 4-70	5 zavtkov	„ 10-50
3 zavitki	„ 6-80	10 „	„ 18-50

Posebno priporočljiva zdravila:

J. Pserhoferjev balzam proti ozeblinam, 2 lončka staneta franko, ako se predplača K 2-15

J. Pserhoferjeva grenka želodčna tinktura, krepčujočega učinka za želodec, franko 12 steklenčic ako se predplača „ 3-—

J. Pserhoferjev balzam zoper rane, 12 steklenčic franko ako se predplača „ 3-40

Christofle & Co.

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Teško posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst

(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznanji najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbira najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Zahtevajte

moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikaličnih predmetov, katerega pošilja zastojni in poštne prosto

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša
 Most št. 249. — (Češko).

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalice
 priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

15%

pod navadno ceno

razprodaja radi poznega zimskega časa

J. ZORNIK

Gorica, Gosposka ulica 7

vse zimsko blago, kakor: krasne volnene šerpe, rute, podobleke, vsakovrstno gorko Jaeger-perilo, rokavice, nogavice, bluže zimske čevlje, volno, kožuho vino itd.

Nikdo naj ne zamudi lepe prilike za ceni nakup.

Prosiva zahtevati listke!!

Največja zaloga vseh stavbnih potrebštin, kakor: cement, stavbne nosilnje, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber **kuhinjaškega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov** po brezprimerno nizkih cenah.

Pozor! Eno krono nagrade!

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
 pred nadškojfo št. 11.

Pozor! Eno krono nagrade!

Edina zaloga stavbnih nositeljev v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade

izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 K blaga.

Prosiva zahtevati listke!!

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
 Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
 Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občekoristne namene.

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: **Humbert Bozzini -- Gorica.**

Dobi se povsod!